

Nr 29

wrzesień 2018
nakład: 30 tys. egz.

ISSN 2083-6597

egzemplarz bezpłatny
mzkzg.org

Przystanek

metropolitalny

75 lat trolejbusów w Gdyni

Gdyńska komunikacja trolejbusowa obchodzi swoje 75-lecie. Pierwszy odcinek linii trolejbusowej od Zarządu Miejskiego (obecny Urząd Miasta) do Dworca PKP w Chyloni oddano do eksploatacji 18 września 1943 r. Trasa nienumerowanej linii prowadziła dzisiejszymi ulicami: Świętojańską, 10 Lutego, Podjazd, Morską i Chylońską do pl. Dworcowego.

więcej - s. 2

Niebo polskie

Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego zaprasza do oglądania fresku „Niebo polskie” autorstwa Bolesława Cybisa i Jana Zamoyskiego. Fresk powstał w 1938 r. w auli Gimnazjum Polskiego w Gdańsku. W ramach obchodów ETZT „Niebo polskie” będzie można bezpłatnie oglądać wraz z przewodnikiem w dniu 22 września 2018 r. w godzinach 11:30-15:30.

więcej - s. 4

Kruppem po Gdańsku

W ostatnich latach dostrzec można wielce chwalebny trend do zachowywania i odbudowywania zabytkowych autobusów oraz trolejbusów. O ile jednak udaje się jeszcze cudem ocalić tabor pochodzący z lat 70. i 80., to na odnalezienie przedwojennych autobusów w Polsce jest już praktycznie niemożliwe. Na szczęście Nie oznacza to jednak, że takie pojazdy już nigdy nie pojawią się na naszych drogach.

więcej - s. 6

KRZYSZTOF GRZELEC

U źródeł pojęcia zrównoważonej mobilności leży koncepcja zrównoważonego rozwoju sformułowana po raz pierwszy w raporcie „Our Common Future” w 1987 r. Zwrócono w nim uwagę na konieczność kompleksowego ujmowania zagadnień równowagi działań z zakresu polityki społecznej, ekonomicznej i środowiska. Sformułowanie „zrównoważona mobilność” (sustainable mobility) zostało użyte po raz pierwszy w 1992 r. podczas szczytu w Rio de Janeiro. Zrównoważona mobilność miejska jest zagadnieniem z pogranicza transportu, planowania przestrzennego oraz kwestii społecznych. Powszechnie przyjmuje się, że osiągnięcie celów zrównoważonej mobilności, do których należy poprawa jakości życia w miastach i regionach, wymaga dwutorowych działań. Po pierwsze stworzenia warunków dla efektywnego rozwoju transportu publicznego, komunikacji rowerowej i podróży pieszych, przy jednoczesnym oddziaływaniu na ograniczanie użytkowania własnych samochodów osobowych. Drugim kierunkiem działań jest odpowiednie planowanie przestrzenne, poprzez unikanie tworzenia obszarów (dzielnic, osiedli) monofunkcyjnych.

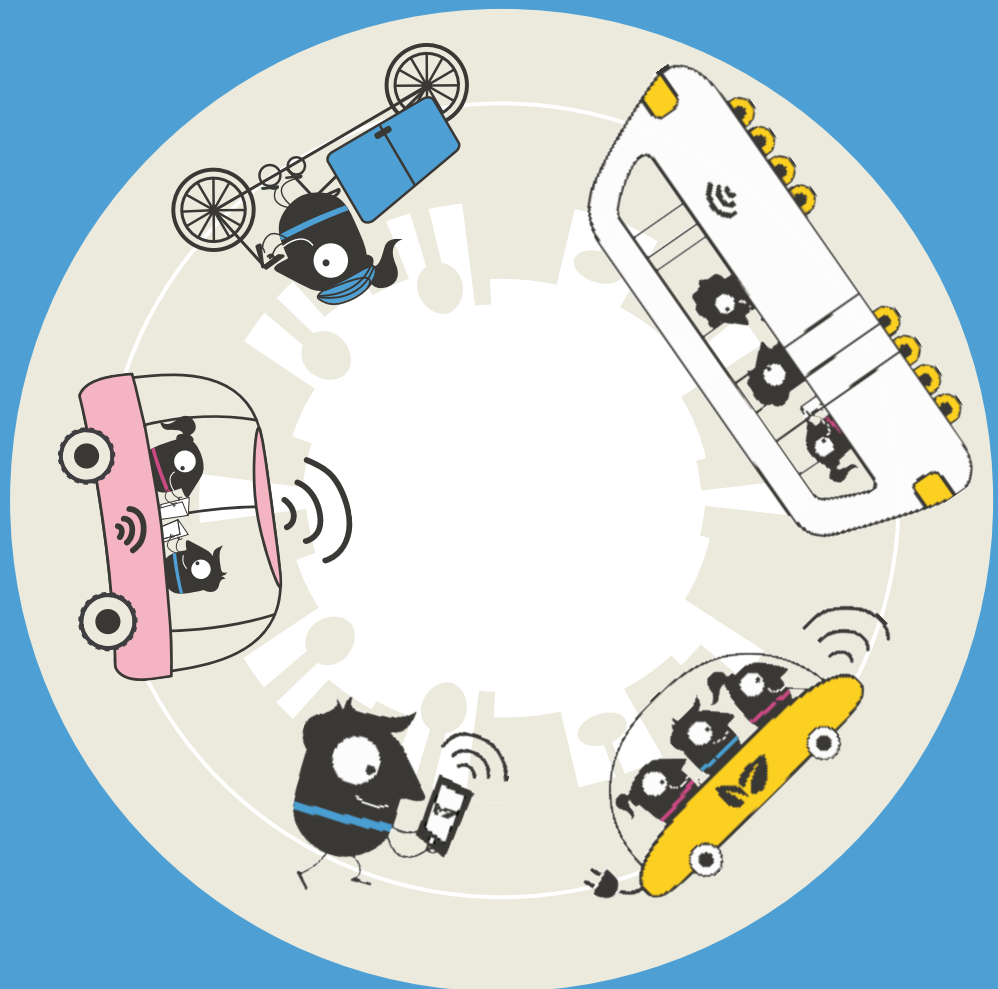
Rozwój nowoczesnych technologii sprzyja realizacji celów zrównoważonej mobilności. Dotyczy to zwłaszcza wprowadzania rozwiązań w zakresie tworzenia inteligentnych systemów transportowych i szerzej – inteligentnych miast. Nowe usługi, takie jak car sharing (wynajem samochodów na minuty) przyczyniają się do zmiany zachowań transportowych i zmniejszenia wpływu na zjawisko „przywiązania” do własnego samochodu.

Warunkiem osiągnięcia celów polityki zrównoważonej mobilności jest konsekwencja w realizacji działań i wybór takich instrumentów polityki transportowej, które umożliwiają zmianę zachowań transportowych na proekologiczne. W tym kontekście konieczna jest znajomość przez decydentów potrzeb transportowych mieszkańców i atrybutów decydujących o wyborze przez nich określonych środków transportu. Podejmowanie działań „na wycucie” i traktowanie usługi transportowej jak każdej innej oferty, najczęściej prowadzi do marnowania pieniędzy publicznych. Warto o tym pamiętać 22 września – w dniu zakończenia Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu.

16-22 września

Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu

EUROPEJSKI TYDZIEŃ ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU 16-22 WRZEŚNIA 2018

Przesiadaj się i jedź!

#mobilityweek

BEZPŁATNE LINIE. ZABYTKOWE POJAZDY. NIESPODZIANKI.**SOBOTA,
22.09.2018**

więcej, s. 3-5 i 8

75 lat trolejbusów w Gdyni

OLGIERD WYSZOMIRSKI

Gdynska komunikacja trolejbusowej obchodzi swoje 75-lecie.

Wprowadzenie komunikacji trolejbusowej do Gdyni po raz pierwszy rozważano w latach 30. XX w. gdy okazało się, że autobusy z silnikami benzynowymi są drogie w eksploatacji. Przeprowadzono analizy i konsultacje, w szczególności dotyczące relacji cen paliw płynnych i energii elektrycznej, które przesądziły jednak o zakupie nowych autobusów z silnikami wysokoprężnymi.

Do pomysłu uruchomienia w Gdyni komunikacji trolejbusowej powrócono w czasie drugiej wojny światowej. Tabor autobusowy w trakcie działań wojennych został w znacznej części zniszczony, a sprawne pojazdy zarekwirowano na potrzeby wojska. Ponadto powiększały się trudności w zaopatrzeniu w paliwa płynne. To spowodowało, że w 1942 r. rozpoczęto budowę sieci trakcyjnej i podstacji zasilających przyszłe linie trolejbusowe. Pierwszy odcinek linii trolejbusowej od Zarządu Miejskiego (obecny Urząd Miasta) do Dworca PKP w Chyloni oddano do eksploatacji 18 września 1943 r. Trasa nienumerowanej linii prowadziła dzisiejszymi ulicami: Świętojańską, 10 Lutego, Podjazd, Morską i Chylońską do pl. Dworcowego. W godzinach szczytów przewożowych trolejbusy kursowały z częstotliwością co 7,5 minuty. Jeszcze w 1943 r. linie trolejbusową przedłużono do nowej pętli przy poczcie w Orłowie. Obsługiwało ją 11 trolejbusów marki Henschel i 10 przyczep.

W okresie minionych 75 lat komunikacja trolejbusowa w Gdyni przechodziła fazy rozwoju, zastoju i częściowej likwidacji.

W 1947 r. wydłużono linie trolejbusową z Gdyni Orłowa do Sopotu. W 1949 r. oddano do użytku kolejne trasy trolejbusowe. Pozwoliło to uruchomić nowe linie trolejbusowe: nr 23 – z pl. Konstytucji do Małego Kacka i 24 – z pl. Konstytucji do Oksywia Dolnego.

Najlepszy okres w historii gdyńskich trolejbusów rozpoczął się w 1958 r., w którym wprowadzono do eksploatacji pierwsze fabrycznie nowe czechosłowackie trolejbusy Skoda 8Tr. Podjęto także prace nad budową nowej zajezdni trolejbusowej, przeznaczonej na 150 pojazdów, na terenie przyległym do istniejącej bazy autobusowo-trolejbusowej.

Od 1962 r. dostawy trolejbusów Skoda 8Tr zastąpiono dostawami nowocześniejszych trolejbusów Skoda 9Tr. Trolejbusy te eksploatowano aż do 1979 r. Łącznie do Gdyni sprowadzono w omawianym okresie 121 trolejbusów Skoda 8 i 9Tr (42 trolejbusy 8Tr i 79 trolejbusów 9 Tr).

Znaczący rozwój komunikacji trolejbusowej nastąpił w 1964 r. Oddano do użytku nowy fragment sieci trolejbusowej w północnej części miasta – odgałęzienie od linii „oksywskiej” prowadzące przez Górnę Oksywie do pętli przy Porcie Wojennym. Uruchomiono nowe linie trolejbusowe nr 28 i 28 przekreślone (przenumerowaną później na 27), których trasy prowadziły okólnie po Oksywie Dolnym

Trolejbus Henschel, nr inw. 201, w dniu inauguracji komunikacji trolejbusowej w Gdyni, na pętli przy obecnej al. Piłsudskiego przed skrzyżowaniem z ul. Świętojańską (18 września 1943 r.)

i Oksywii Górnym.

Już pod koniec lat 60. pojawiły się w opinii o braku opłacalności i celowości utrzymywania trolejbusów. Stanowisko takie przyjęły także instytucje centralne odpowiadające za dostawę taboru dla przedsiębiorstw transportowych. W rezultacie w 1970 r. zakończono import trolejbusów czechosłowackich, w zamian zwiększając dostawy krajowych autobusów i stopniowo ograniczając funkcjonowanie komunikacji trolejbusowej. W 1976 r. liczba trolejbusów spadła do 49. Opracowano wówczas plan likwidacji komunikacji trolejbusowej w Gdyni do 1978 r., z którego jednak wkrótce zrezygnowano ze względów energetycznych i ekologicznych. Przejściowo liczbę linii trolejbusowych zmniejszono z 10 do 3.

W latach 80. ub. wieku nastąpił okres rewitalizacji gdyńskiej komunikacji trolejbusowej. Dostawy trolejbusów radzieckich spowodowały, że w 1984 r. liczba trolejbusów w inwentarzu WPK wyniosła 102 pojazdy, osiągając najwyższy poziom w historii gdyńskiej komunikacji trolejbusowej.

W 1990 r. przedłużono sieć trolejbusową z Małego Kacka do Karwin. Do pętli przy ul. Nowowiczlińskiej przedłużono trasę linii 23 oraz uruchomiono nową linię nr 24. Natomiast w 1996 r. oddano do eksploatacji sieć trolejbusową z Chyloni do Pustek Ciesowskich, co pozwoliło na uruchomienie nowej linii trolejbusowej 28 z tej dzielnicy do Śródmieścia Gdyni. Z dniem 1 stycznia 1998 r., w ramach kontynuowania restrukturyzacji gdyńskiej komunikacji miejskiej (zapoczątkowanej w 1992 r.), powołano Przedsiębiorstwo Komunikacji Tro-

lejbosowej sp. z o.o., pełniące rolę przewoźnika zatrudnianego przez Zarząd Komunikacji Miejskiej w Gdyni. Przedsiębiorstwo to przeprowadziło gruntowną modernizację sieci trakcyjnej i taboru. Większość zwrotnic, krzyżówek i zjazdówek sieci wymieniło na nowoczesne, umożliwiające przejazd lub zmianę toru jazdy bez konieczności znacznego zmniejszenia prędkości. Zmodernizowało także eksploatowany tabor. Nowe i remontowane Jelcze otrzymywały lżejsze palaki oraz wygodniejsze siedzenia.

W 1999 r. uruchomiono dwie nowe linie trolejbusowe: nr 20, w relacji pl. Kaszubski – Cisowa SKM przez 10 Lutego, Morską i Chylońską (jako linię szczytową) oraz 27, w relacji: Karwiny – Cisowa SKM.

W 2001 r. wybudowano odgałęzienie sieci trolejbusowej od ul. Śląskiej do nowej pętli Węzeł Franciszki Cegielskiej, spełniające funkcję pętli techniczno-awaryjnej, w zamian za zlikwidowaną pętlę u zbiegu ul. Warszawskiej i Witomińskiej, eksploatowaną od 1973 r.

Pod koniec 2005 r. wprowadzono komunikację trolejbusową do nowej dzielnicy – Dąbrowy, uruchamiając linię 24 do pętli przy ul. Miętowej, a rok później przedłużając trasę linii trolejbusowych 23 i 27 do pętli w Kaczych Bukach oraz uruchamiając z tej pętli nową linię 31 jako drugą do Sopotu.

W 2007 r. oddano do użytku nową zajezdnię trolejbusową na granicy Grabówka i Leszczyniek, a pięć lat później nową pętlę trolejbusową w pobliżu zajezdni przy przystanku SKM Gdynia Grabówek.

Rozwój transportu trolejbusowego w Gdyni wyznaczają innowacyjne

rozwiązania w zakresie konstrukcji taboru.

Nowe trolejbusy, posiadające baterie litowo-jonowe, zapewniające możliwość pokonania odległości do 35 km bez kontaktu z siecią trakcyjną, mogą objąć obsługą transportową obszary bez sieci trakcyjnej, dotychczas pozbawione transportu trolejbusowego. Zapewnia to gdyńskim trolejbusom cechy autobusów elektrycznych, które mogą pokonać określoną odległość wykorzystując napęd baterijny.

W 2015 r., testując pierwsze trolejbusy z innowacyjnym napędem baterijnym, linie trolejbusową nr 21 wprowadzono na reprezentacyjną nadmorską aleję Jana Pawła II pozbawioną dotychczas obsługi transportem zbiorowym. Nowe rozwiązanie przyjęło się, stanowiąc podstawę do dalszego rozwoju tras trolejbusowych bez sieci.

Z końcem 2016 r. linie trolejbusową nr 29, pełniącą do tego czasu marginalną rolę w gdyńskiej komunikacji trolejbusowej, skierowano do osiedla mieszkaniowego Fikakowo, położonego na wzgórzu w Wielkim Kacku. Jest to stosunkowo nowe osiedle, zamieszkałe przez około 6 tys. mieszkańców. Dzięki zmianie trasy linii trolejbusowej osiedle to zyskało bezpośrednie połączenie z centrum miasta. Trolejbusy, jadąc od głównej ulicy z siecią trakcyjną do nowej pętli w osiedlu wykorzystują napęd baterijny. Skierowanie do tego osiedla trolejbusów z napędem baterijnym rozwiązało problem braku zgody mieszkańców na budowę sieci trakcyjnej, która w ich opinii w znaczącym stopniu obniżyłaby estetykę osiedla, położonego na krawędzi Trój-

miejskiego Parku Krajobrazowego. Jednocześnie mieszkańcy oczekiwali uruchomienia bezpośredniego połączenia osiedla z centrum Gdyni.

Pozytywne doświadczenia w eksploatacji trolejbusów na trasach nie wyposażonych w sieć trakcyjną stały się podstawą rozwoju transportu trolejbusowego w Gdyni w oparciu o nowy tabor, zakupiony przy wykrzysaniu środków Unii Europejskiej. W projekcie tym założono, zarówno uruchomienie nowych linii trolejbusowych, jak i zmiany tras linii obecnie funkcjonujących.

Przystanek metropolitalny

Gazeta Metropolitalnego Związku Komunikacyjnego Zatoki Gdańskiej
ISSN 2083-6597

Wydawca:
Metropolitalny Związek Komunikacyjny
Zatoki Gdańskiej

Adres redakcji:
80-247 Gdańsk, ul. Sobótki 9
Tel. +48 58 342 25 00 Fax +48 58 342 24 99
e-mail: przystanek@mzkzg.org
Internet: www.mzkzg.org

Zespół redakcyjny:
Krzysztof Grzelec – red. naczelny,
Kamil Bujak, Adam Raszpunda

Współpraca:
Olgierd Wyszomirski, Hubert Kołodziejki

Projekt graficzny i skład:
MKZG

Opublikowane teksty są dostępne na stronie internetowej www.mzkzg.org. Artykułów niezamówionych redakcja nie zwraca. Redakcja zastrzega sobie prawo do wyboru materiałów do publikacji i dokonywania skrótów nadesłanych materiałów. Za treść i formę ogłoszeń oraz reklam redakcja nie odpowiada.

16-22 września

Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu - przegląd wydarzeń

16.09 rozpoczyna się Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu, którego zwieńczeniem będzie przypadający w sobotę, 22 września, Europejski Dzień bez Samochodu. Serdecznie zapraszamy do udziału w licznych wydarzeniach organizowanych i współorganizowanych przez Urząd Miejski w Gdańsku, Urząd Miasta Gdyni, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Zarząd Transportu Miejskiego w Gdańsku, Zarząd Komunikacji Miejskiej w Gdyni, Miejski Zakład Komunikacji Wejherowo, Gdańskie Autobusy i Tramwaje, Przedsiębiorstwo Komunikacji Trolejbusowej w Gdyni, Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej w Gdyni, Przewozy Autobusowe „Gryf” oraz Metropolitalny Związek Komunikacyjny Zatoki Gdańskiej.

OBCHODY W GDAŃSKU

Zarząd Transportu Miejskiego w Gdańsku i Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Gdańsku (Referat Mobilności Aktywnej) zapraszają do udziału w wycieczkach inspirowanych mobilnością:

- „Hulaj po Gdańsku”, czyli przejazd na hulajnogach;
- zwiedzanie na co dzień niedostępnych dla pasażerów miejsc w Porcie Lotniczym im. Lecha Wałęsy;
- rowerowe przejazdy z przewodnikiem połączone z możliwością testowania rowerów elektrycznych w ramach projektu BSR Electric.

Szczegółowe informacje dostępne na stronie Facebook: @RowerowyGdańsk.

Od 16 września do sprzedaży została wprowadzona limitowana seria biletów jednorazowych na komunikację miejską. Na rewersie biletu umieszczono grafikę związaną z obchodami ETZT.

W dniach 17 i 21 września zapraszamy mieszkańców do udziału w nieodpłatnych sesjach zdjęciowych.

18 września o 16:30 w CH Manhattan odbędą się konsultacje dla mieszkańców w ramach projektu SoHjoa Baltic „Przejsięcie do ekologicznego i autonomicznego transportu ostatniej mili w regionie Morza Bałtyckiego”. Będzie można dowiedzieć się o przygotowaniach do prezentacji bezzalogowego busa na trasie pokazowej w Gdańsku oraz wypowiedzieć się na temat rozważanych lokalizacji.

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna zaprasza do udziału w grze terenowej, polegającej na odwiedzeniu jej filii i rozwiązywaniu czytelniczych zagadek. Warunkiem uczestnictwa w grze będzie poruszenie się pomiędzy filiami bez użycia auta. Każdy inny środek transportu jest dopuszczalny.

22 września zapraszamy na trzecią już edycję imprezy Rowerem do ZOO. Osoby, które do Gdańskiego Ogrodu Zoologicznego przyjadą na rowerach, będą mogły kupić bilety wstępu za ułamek ceny (10 zł – dorośli i 5 zł – dzieci). Będzie można także testować przyczepki rowerowe w ramach projektu Cities Multimodal, skorzystać z serwisu rowerowego czy zrobić sobie zdjęcie z maskotką w okolicznościowej fotoramce.

OBCHODY W GDYNI

Miasto Gdynia serdecznie zaprasza na wspólne świętowanie tegorocznego Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu, podczas którego będą miały miejsce liczne wydarzenia, na rzecz poprawy jakości życia i promocji proekologicznych środków transportu w mieście, obejmujące m. in.:

- warsztaty dla mieszkańców nt. poruszania się osób niepełnosprawnych w przestrzeni miejskiej;
- spotkania z ekspertami – przedstawicielami Miasta i uczelni wyższych;
- wychowanie komunikacyjne w formie interaktywnych warsztatów dla klas IV i V szkół podstawowych, mających na celu kształtowanie świadomości użytkowników komunikacji miejskiej w zakresie bezpieczeństwa i kultury zachowania się w pojazdach i na przystankach (prowadzone przez MKZKG w dniach 17-21.09.2018 r.);
- indywidualne szkolenia teoretyczne i praktyczne dla seniorów z zasad prawidłowego poruszania się rowerem w ruchu drogowym;
- wspólna zabawa „PrzySTAN” na ul. Starowiejskiej (na odcinku od ul. 3 Maja do ul. Mściwoja). Na udekorowanej przy współpracy z Plastykiem Miasta przestrzeni wystawione zostaną ogródki gastronomiczne, wystawy, stoiska przedsiębiorstwa, uatrakcyjnione dodatkowo turniejem tenisa stołowego oraz konkursami.
- W tym tygodniu na wspomnianym odcinku zostanie wprowadzony zakaz zatrzymywania.

Oprócz działań „miękkich”, w Tygodniu wdrożone zostaną także działania o charakterze infrastrukturalnym, w tym:

- inauguracja kolejnych 18 miejsc dedykowanych dla dostaw na ul. Świętojańskiej i Starowiejskiej (kontynuacja projektu unijnego Freight TAILS);
- ustawienie sygnalizacji świetlnej na wybranych skrzyżowaniach w Śródmieściu dając priorytet, pieszym (skrzyżowania: ul. Władysława IV – ul. J. Kilińskiego,

ul. Władysława IV – ul. R. Traugutta, ul. Śląska – ul. Warszawską);

- realizacja pilotażowych SMART punktów ładowania rowerów elektrycznych w wybranych lokalizacjach (wyznaczonych i chronionych, z wykorzystaniem już istniejącej infrastruktury).

Zwienięciem tygodnia działań jest **Dzień Bez Samochodu** (22 września), podczas którego zostaną zamknięte dla ruchu samochodowego i oddane pieszym Aleja Jana Pawła II i Molo Południowe. Impreza połączona będzie z obchodami 75-lecia funkcjonowania gdyńskiej komunikacji trolejbusowej oraz Europejskiego Dnia Trolejbusowego, świętowanego co roku we wrześniu.

Z tej okazji, na obszarze wyłączonym z ruchu odbędzie się festyn rodzinny, z licznymi atrakcjami dla jego uczestników w każdym wieku, m.in. gra miejska trolejbusowa, „Escape trolley” – popularna zabawa, której celem jest wydostanie się z zamkniętego trolejbusu, miasteczko ruchu drogowego, stworzenie własnego hologramu.

Nie zabraknie również tortu!

Ponadto w trakcie festynu odbędzie się finał kampanii „Do pracy jadę rowerem”, podczas którego nastąpi losowanie i wręczenie nagród najlepszym firmom i ich pracownikom, którzy przez ostatnie 5 miesięcy używali roweru jako ich środka transportu w drodze do/z pracy.

ZWIEDZANIE „NIEBA POLSKIEGO”

Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego zaprasza do oglądania fresku „Niebo polskie” autorstwa Bolesława Cybisa i Jana Zamoyskiego. Fresk powstał w 1938 r. w auli Gimnazjum Polskiego w Gdańsku. Jako symbol polskości, po wybuchu II wojny światowej został zniszczony przez Niemców. W latach 2017-2018, z inicjatywy Samorządu Województwa Pomorskiego i przy współpracy z Akademią Sztuk Pięknych w Gdańsku, malowidło odtworzono i udośćniono w budynku przy ul. Augustyńskiego 1 w Gdańsku. W ramach obchodów ETZT „Niebo polskie” będzie można bezpłatnie oglądać wraz z przewodnikiem w dniu 22 września 2018 r. w godzinach 11:30-15:30. Bezpłatnie można dojechać bezpłatną autobusową linią 101 kursującą na trasie Gdynia Dworzec Gł. PKP – Gdańsk Urząd Wojewódzki/ Marszałkowski.

BEZPŁATNE LINIE, ZABYTKOWE POJAZDY

Metropolitalny Związek Komunikacyjny Zatoki Gdańskiej zaprasza w sobotę, 22 września do korzystania z bezpłatnych linii 01, 101, 201, 301 i 401 – które będą obsługiwane przez nowoczesne, jak i zabytkowe pojazdy. Liniami tymi można także dotrzeć do udośćnionego w Gdańsku przez UMWP fresku „Niebo polskie” (linia 101) oraz na festyn rodzinny w Gdyni.

Linia 101, na której autobusy będą kursować po historycznej trasie z Gdańska do Gdyni, obsługiwana będzie sześcioma pojazdami przegubowymi: trzema z GAtT i trzema z PKM w Gdyni. Linia 101 będzie funkcjonować od godz. 10:00 do godz. 19:30 z częstotliwością co 30 min. Na pasażerów czeka słodki poczęstunek i upominki.

Linia 01, w Gdańsku na tramwajowej linii 01, funkcjonującej na trasie Oliwa Pętla Tramwajowa – Jelitkowo będzie można przejechać się zabytkowymi tramwajami. Linia będzie kursować od godz. 10:45 do godz. 19:57 z częstotliwością co 15-20 min.

Linia 201, funkcjonująca na trasie Gdynia Dworzec Gł. PKP – Skwer Kościuszki, będzie obsługiwana trolejbusem z napędem baterijnym. Linia będzie kursować od godz. 11:19 do godz. 18:31 z częstotliwością co 30 min.

Linia 301, funkcjonująca na trasie Gdynia Dworzec Gł. PKP – Plac Kaszubski, będzie obsługiwana zabytkowym trolejbusem. Linia będzie kursować od godz. 11:19 do godz. 18:28 z częstotliwością co 30 min.

Linia 401, funkcjonująca na trasie Sopot Reja – Sopot PKP – Sopot Reja będzie obsługiwana zabytkowym autobusem Krupp LD 2,5H z 1938 r. Będzie to wyjątkowa okazja do przejażdżki najstarszym w naszej metropolii autobusem należącym do przedsiębiorstwa Gryf z Żukowa (który jest eksponatem Muzeum Techniki Wojskowej Gryf). Linia 401 będzie kursować od godz. 10:48 do godz. 18:29 z częstotliwością co 30 min.

22 WRZEŚNIA DZIEŃ BEZ SAMOCHODU

– właściciele samochodów
mogą jeździć transportem
miejskim za darmo!

Tradycyjnie, w Dniu bez Samochodu każdy właściciel lub współwłaściciel samochodu osobowego, legitymujący się ważnym dowodem rejestracyjnym, będzie mógł skorzystać z bezpłatnych przejazdów autobusami, tramwajami, trolejbusami oraz pociągami SKM (w tym na linii PKM i PR).

Bez konieczności kupowania biletu będzie można się poruszać wszystkimi liniami komunikacji miejskiej organizowanej przez:

- ZTM w Gdańsku;
- ZKM w Gdyni;
- MZK Wejherowo;
- na terenie miast i gmin tworzących MKZKG:
- Miasto Gdańsk;
- Miasto Gdynia;
- Gmina Kolbudy;
- Gmina Kosakowo;
- Gmina Luzino;
- Gmina Pruszcz Gdański;
- Miasto Pruszcz Gdański;
- Miasto Reda;
- Miasto Rumia;
- Miasto Sopot;
- Gmina Sztum;
- Gmina Wejherowo;
- Miasto Wejherowo;
- Gmina Żukowo.

W przypadku przejazdów pociągami SKM (w tym na linii PKM i PR) bezpłatne przejazdy możliwe są na obszarze całego województwa pomorskiego.

16-22 września 2018 r. Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu
SOBOTA, 22.09.2018 – BEZPŁATNE LINIE. ZABYTKOWE POJAZDY. NIESPODZIANKI.

101 Gdańsk Urząd Wojewódzki/Marszałkowski – Gdynia Dworzec Gł. PKP 22.09.2018

Urząd Wojewódzki/Marszałkowski ↓	10:00	10:30	11:00	11:30	12:00	12:30	13:00	13:30	14:00	14:30	15:00	15:30	16:00	16:30	17:00	17:30	18:00	18:30
Toruńska	10:01	10:31	11:01	11:31	12:01	12:31	13:01	13:31	14:01	14:31	15:01	15:31	16:01	16:31	17:01	17:31	18:01	18:31
Brama Wyżynna	10:02	10:32	11:02	11:32	12:02	12:32	13:02	13:32	14:02	14:32	15:02	15:32	16:02	16:32	17:02	17:32	18:02	18:32
Dworzec Główny	10:05	10:35	11:05	11:35	12:05	12:35	13:05	13:35	14:05	14:35	15:05	15:35	16:05	16:35	17:05	17:35	18:05	18:35
Brama Oliwska (n/z)	10:07	10:37	11:07	11:37	12:07	12:37	13:07	13:37	14:07	14:37	15:07	15:37	16:07	16:37	17:07	17:37	18:07	18:37
Uniwersytet Medyczny	10:09	10:39	11:09	11:39	12:09	12:39	13:09	13:39	14:09	14:39	15:09	15:39	16:09	16:39	17:09	17:39	18:09	18:39
Opera Bałtycka	10:12	10:42	11:12	11:42	12:12	12:42	13:12	13:42	14:12	14:42	15:12	15:42	16:12	16:42	17:12	17:42	18:12	18:41
Teatr Miniatura/Radio Gdańsk	10:14	10:44	11:14	11:44	12:14	12:44	13:14	13:44	14:14	14:44	15:14	15:44	16:14	16:44	17:14	17:44	18:14	18:43
Dmowskiego	10:17	10:47	11:17	11:47	12:17	12:47	13:17	13:47	14:17	14:47	15:17	15:47	16:17	16:47	17:17	17:47	18:17	18:46
Galeria Bałtycka	10:19	10:49	11:19	11:49	12:19	12:49	13:19	13:49	14:19	14:49	15:19	15:49	16:19	16:49	17:19	17:49	18:19	18:48
al. Wojska Polskiego	10:21	10:51	11:21	11:51	12:21	12:51	13:21	13:51	14:21	14:51	15:21	15:51	16:21	16:51	17:21	17:51	18:21	18:50
Abrahama	10:23	10:53	11:23	11:53	12:23	12:53	13:23	13:53	14:23	14:53	15:23	15:53	16:23	16:53	17:23	17:53	18:23	18:52
Biblioteka Główna U.G.	10:24	10:54	11:24	11:54	12:24	12:54	13:24	13:54	14:24	14:54	15:24	15:54	16:24	16:54	17:24	17:54	18:24	18:53
Hala "Olivia"	10:25	10:55	11:25	11:55	12:25	12:55	13:25	13:55	14:25	14:55	15:25	15:55	16:25	16:55	17:25	17:55	18:25	18:54
Oliwa – Pętla Tramwajowa	10:27	10:57	11:27	11:57	12:27	12:57	13:27	13:57	14:27	14:57	15:27	15:57	16:27	16:57	17:27	17:57	18:27	18:56
Opacka (n/z)	10:30	11:00	11:30	12:00	12:30	13:00	13:30	14:00	14:30	15:00	15:30	16:00	16:30	17:00	17:30	18:00	18:30	18:59
Górskiego	10:31	11:01	11:31	12:01	12:31	13:01	13:31	14:01	14:31	15:01	15:31	16:01	16:31	17:01	17:31	18:01	18:31	19:00
Kaszanowa	10:32	11:02	11:32	12:02	12:32	13:02	13:32	14:02	14:32	15:02	15:32	16:02	16:32	17:02	17:32	18:02	18:32	19:01
Smolna (n/z)	10:33	11:03	11:33	12:03	12:33	13:03	13:33	14:03	14:33	15:03	15:33	16:03	16:33	17:03	17:33	18:03	18:33	19:02
Sopot Reja	10:35	11:05	11:35	12:05	12:35	13:05	13:35	14:05	14:35	15:05	15:35	16:05	16:35	17:05	17:35	18:05	18:35	19:04
3 Maja	10:36	11:06	11:36	12:06	12:36	13:06	13:36	14:06	14:36	15:06	15:36	16:06	16:36	17:06	17:36	18:06	18:36	19:05
Sopot PKP – Niepodległości	10:37	11:07	11:37	12:07	12:37	13:07	13:37	14:07	14:37	15:07	15:37	16:07	16:37	17:07	17:37	18:07	18:37	19:06
Bohaterów Monte Cassino	10:39	11:09	11:39	12:09	12:39	13:09	13:39	14:09	14:39	15:09	15:39	16:09	16:39	17:09	17:39	18:09	18:39	19:07
Goyki	10:40	11:10	11:40	12:10	12:40	13:10	13:40	14:10	14:40	15:10	15:40	16:10	16:40	17:10	17:40	18:10	18:40	19:08
Malczewskiego	10:41	11:11	11:41	12:11	12:41	13:11	13:41	14:11	14:41	15:11	15:41	16:11	16:41	17:11	17:40	18:10	18:40	19:09
Węjherowska	10:42	11:12	11:42	12:12	12:42	13:12	13:42	14:12	14:42	15:12	15:42	16:12	16:42	17:12	17:41	18:11	18:41	19:10
Kamienny Potok SKM	10:44	11:14	11:44	12:14	12:44	13:14	13:44	14:14	14:44	15:14	15:44	16:14	16:44	17:14	17:43	18:13	18:43	19:12
Bernadowska (n/z)	10:45	11:15	11:45	12:15	12:45	13:15	13:45	14:15	14:45	15:15	15:45	16:15	16:45	17:15	17:44	18:14	18:44	19:13
Kolibki	10:47	11:17	11:47	12:17	12:47	13:17	13:47	14:17	14:47	15:17	15:47	16:17	16:47	17:17	17:46	18:16	18:46	19:15
Orłowo SKM – "Klif"	10:48	11:18	11:48	12:18	12:48	13:18	13:48	14:18	14:48	15:18	15:48	16:18	16:48	17:18	17:47	18:17	18:47	19:16
Orłowo SKM – Orłowska	10:49	11:19	11:49	12:19	12:49	13:19	13:49	14:19	14:49	15:19	15:49	16:19	16:49	17:19	17:48	18:18	18:48	19:17
Nawigatorów	10:50	11:20	11:50	12:20	12:50	13:20	13:50	14:20	14:50	15:20	15:50	16:20	16:50	17:20	17:49	18:19	18:49	19:18
Zwycięstwa - Wielkopolska	10:52	11:22	11:52	12:22	12:52	13:22	13:52	14:22	14:52	15:22	15:52	16:22	16:52	17:22	17:51	18:21	18:51	19:20
Redłowo SKM - Park Technologiczny	10:54	11:24	11:54	12:24	12:54	13:24	13:54	14:24	14:54	15:24	15:54	16:24	16:54	17:24	17:53	18:23	18:53	19:22
Centrum Nauki Experiment	10:56	11:26	11:56	12:26	12:56	13:26	13:56	14:26	14:56	15:26	15:56	16:26	16:56	17:26	17:55	18:25	18:55	19:24
Harcerska	10:57	11:27	11:57	12:27	12:57	13:27	13:57	14:27	14:57	15:27	15:57	16:27	16:57	17:27	17:56	18:26	18:56	19:25
Urząd Miasta - Świętojańska	10:59	11:29	11:59	12:29	12:59	13:29	13:59	14:29	14:59	15:29	15:59	16:29	16:59	17:29	17:58	18:28	18:58	19:27
Traugutta	11:00	11:30	12:00	12:30	13:00	13:30	14:00	14:30	15:00	15:30	16:00	16:30	17:00	17:30	17:59	18:29	18:59	19:28
Zwirki i Wigury	11:01	11:31	12:01	12:31	13:01	13:31	14:01	14:31	15:01	15:31	16:01	16:31	17:01	17:31	18:00	18:30	19:00	19:29
Skwer Kościuszki - InfoBox	11:03	11:33	12:03	12:33	13:03	13:33	14:03	14:33	15:03	15:33	16:03	16:33	17:03	17:33	18:02	18:32	19:02	19:31
Skwer Kościuszki - InfoBox	11:05	11:35	12:05	12:35	13:05	13:35	14:05	14:35	15:05	15:35	16:05	16:35	17:05	17:35	18:04	18:34	19:04	19:33
3 Maja	11:06	11:36	12:06	12:36	13:06	13:36	14:06	14:36	15:06	15:36	16:06	16:36	17:06	17:36	18:05	18:35	19:05	19:34
Gdynia Dworzec Gł. PKP	11:08	11:38	12:08	12:38	13:08	13:38	14:08	14:38	15:08	15:38	16:08	16:38	17:08	17:37	18:06	18:36	19:06	19:35
Gdynia Dworzec Gł. PKP	11:10	11:40	12:10	12:40	13:10	13:40	14:10	14:40	15:10	15:40	16:10	16:40	17:10	17:39	18:08	18:38	19:08	19:37

201 Gdynia Dworzec Gł. PKP – Skwer Kościuszki – Gdynia Dworzec Gł. PKP 22.09.2018

Gdynia Dworzec Gł. PKP ↓	11:19	11:49	12:19	12:49	13:19	13:49	14:19	14:49	15:19	15:49	16:19	16:49	17:19	17:49	18:19
3 Maja	11:21	11:51	12:21	12:51	13:21	13:51	14:21	14:51	15:21	15:51	16:21	16:51	17:21	17:51	18:21
Centrum Handlowe Batory	11:22	11:52	12:22	12:52	13:22	13:52	14:22	14:52	15:22	15:52	16:22	16:52	17:22	17:52	18:22
Park Rady Europy	11:24	11:54	12:24	12:54	13:24	13:54	14:24	14:54	15:24	15:54	16:24	16:54	17:24	17:54	18:24
Sea Towers	11:25	11:55	12:25	12:55	13:25	13:55	14:25	14:55	15:25	15:55	16:25	16:55	17:25	17:55	18:25
Skwer Kościuszki - InfoBox	11:27	11:57	12:27	12:57	13:27	13:57	14:27	14:57	15:27	15:57	16:27	16:57	17:27	17:57	18:27
3 Maja	11:29	11:59	12:29	12:59	13:29	13:59	14:29	14:59	15:29	15:59	16:29	16:59	17:29	17:59	18:29
Gdynia Dworzec Gł. PKP	11:31	12:01	12:31	13:01	13:31	14:01	14:31	15:01	15:31	16:01	16:31	17:01	17:31	18:01	18:31
Gdynia Dworzec Gł. PKP	11:32	12:02	12:32	13:02	13:32	14:02	14:32	15:02	15:32	16:02	16:32	17:02	17:32	18:02	18:32

301 Gdynia Dworzec Gł. PKP – Plac Kaszubski – Gdynia Dworzec Gł. PKP 22.09.2018

Gdynia Dworzec Gł. PKP	↓	11:19	11:49	12:19	12:49	13:19	13:49	14:19	14:49	15:19	15:49	16:19	16:49	17:19	17:49	18:19
3 Maja		11:21	11:51	12:21	12:51	13:21	13:51	14:21	14:51	15:21	15:51	16:21	16:51	17:21	17:51	18:21
Centrum Handlowe Batory		11:22	11:52	12:22	12:52	13:22	13:52	14:22	14:52	15:22	15:52	16:22	16:52	17:22	17:52	18:22
Plac Kaszubski - Świętojańska		11:24	11:54	12:24	12:54	13:24	13:54	14:24	14:54	15:24	15:54	16:24	16:54	17:24	17:54	18:24
Plac Kaszubski - Jana z Kolna		11:25	11:55	12:25	12:55	13:25	13:55	14:25	14:55	15:25	15:55	16:25	16:55	17:25	17:55	18:25
Gdynia Dworzec Gł. PKP - Hala		11:27	11:57	12:27	12:57	13:27	13:57	14:27	14:57	15:27	15:57	16:27	16:57	17:27	17:57	18:27
Gdynia Dworzec Gł. PKP		11:28	11:58	12:28	12:58	13:28	13:58	14:28	14:58	15:28	15:58	16:28	16:58	17:28	17:58	18:28

Kruppem po Gdańsku

TEKST I FOTOGRAFIE GRZEGORZ RUTKA
PRZEDRUK Z TRAILER MAGAZINE
NR 9/2017

Obecne malowanie w 2018 r. - w barwy charakterystyczne dla popularnych w latach międzywojennych autobusów pocztowych Krupp

W ostatnich latach dostrzec można wiele chwalebny trend do zachowywania i odbudowywania zabytkowych autobusów oraz trolejbusów. O ile jednak udaje się jeszcze cudem ocalić tabor pochodzący z lat 70. i 80., to odnalezienie przedwojennych autobusów w Polsce jest już praktycznie niemożliwe. Nie oznacza to jednak, że takie pojazdy już nigdy nie pojawią się na naszych drogach.

W chwili obecnej najstarszym autobusem w naszym kraju jest należący do MPK S.A. Kraków Durand Rugby L9 z 1929 r. W filmach pojawiał się również niewielki autobus Polski Fiat 618 „Grom”, jednak jego obecny stan jest nieznany. Jak mawiał prof. Jan Tadeusz Stanisławski: „I to by było na tyle”. Tym większa była radość

wszystkich miłośników dawnej motoryzacji, gdy na naszej drodze wiosną 2017 r. wyjechał autobus Krupp LD 2,5H 1 1938 r., należący do Muzeum Techniki Wojskowej „Gryf” w Dąbrówce koło Wejherowa.

Właściciel muzeum oraz miłośnik dawnej techniki militarnej oraz pojazdów zabytkowych, Marian Kotecki, natrafił na ten wyjątkowy egzemplarz autobusu Krupp w Niemczech. Jego historia jest jednak związana nie tylko z Niemcami, ale z krajem położonym na drugim końcu kontynentu. Większość swojego jakże długiego życia pojazd spędził bowiem w dalekiej Portugalii. Tam także powstało jego nadwozie. Niestety brak jest jakichkolwiek informacji na temat firmy karoseryjnej, która dokonała zabudowy dostarczonego z Niemiec podwozia. Nieliczne zdjęcia pokazujące portugalskie autobusy z tamtych lat wskazują na pewne charakterystyczne cechy, jakie je wyróżniały. W przeciwieństwie do autobusów niemieckich, holenderskich czy francuskich, nadwozia portugalskie były wyższe. Praktycznie nie wystawały one poza obrys kół tylnych. Także stosunkowo niewielkie okna boczne i tylne oraz wystający na tylny ścianie niewielki bagażnik, widać na nielicznych zdję-

ciach z lat 30.

Mimo z pozoru całkiem dobrego stanu technicznego kupionego w Niemczech autobusu, pojazd wymagał praktycznie odbudowy od podstaw. Szkielet karoserii wykonany z drewna nie przetrwał próby czasu. Także blachy poszycia zostały wymienione. Jako, iż autobusy z lat 30. wyróżniały się „opływowymi” kształtami, blachy trzeba było moźliwie kształtować, nadając im stosowne obłoki. Praktycznie jedynym elementem, który zachował się nienaruszony, była atrapa chłodnicy, wykonana z blachy mosiężnej. Portugalska firma karoseryjna nie ograniczyła się jedynie do zabudowy nadwozia pasażerskiego, ale wykonała także maskę silnika oraz błotniki z nowoczesnie wbudowanymi w nie reflektorami.

Tapicerka oraz miękkie tapicerowane fotele wymagały również odnowienia od podstaw. Uroku wnętrzu dodają zasłonki oraz klimatyczne lampki sufitowe. Większe przedmioty należące do podróży przewożone były na bagażniku dachowym.

Co do podwozia autobusu, to wiele wyjaśnia treść zachowanej tabliczki znamionowej. Podwozie autobusu Krupp powstało w firmie Fried. Krupp Motoren-und Kraftwagenfabriken, będącej spółką-córką potężnego koncernu przemysłowego Krupp. Rok po zakończeniu I Wojny Światowej pod marką Krupp zaczęto sprzedawać różnego typu podwozia ciężarowe oraz autobusowe. Zabudowy karosieriami autobusowymi dokonywało bardzo wielu nadwoziowców, m.in. niemieckie firmy Uerdinger, Büssing, FWR Recklinghausen, oraz holenderskie Werkspoor, Allan, RET, Verheul.

Pod koniec lat 30. sporo podwozi Krupp zabudowywano nadwoziami z miejscami kierowcy nowoczesnie umieszczonymi obok silnika (bez tradycyjnego „nosa” maski silnika). Dużo solidnych podwozi autobusowych Krupp trafiło także na eksport. Pojazdy tej marki kursowały nie tylko w Portugalii, ale także np. w dalekiej Argentynie.

W 1936 r. podczas berlińskiego salonu samochodowego producent z Essen zaprezentował nowe 2,5-tonowe podwozie, przeznaczone pod zabudowę ciężarówkami i autobusami. Oznaczenie LD2,5H można rozszyfrować jako: L-podwozie ciężarowe, D-silnik wysokoprężny, 2,5-ladowność 2.500 kg, H-rama o lekkiej konstrukcji. W tamtych czasach ładowność fabryczna traktowana była raczej jako określenie klasy pojazdu, niż wyznacznik rzeczywistych możliwości transportowych. Autobus należący do MTW „Gryf” zabiera 25 pasażerów, waży 4.780 kg, a jego DMC wynosi 7.280 kg. Zaskakujące, że silnik wysokoprężny o mocy zaledwie 55 KM, współpracujący z niesynchronizowaną, 4-biegową skrzynią przekładniową, radzi sobie w trasie całkiem dobrze, a jednostka zaskakuje wysoką kulturą pracy.

Pomalowany w barwy charakterystyczne dla popularnych w latach międzywojennych autobusów pocztowych Krupp pozwala przenieść się do lat, gdy podróżowanie nawet na niewielkie z dzisiejszego punktu widzenia odległości, było prawdziwą wyprawą. My mieliśmy okazję zwiedzić na jego pokładzie zakątki Gdańska, gdzie czas zatrzymał się często w latach, gdy autobusy takie jak ten wyjątkowy Krupp, wozili pasażerów na liniach miejskich i międzymiastowych.

Ramieniowe kierunkowskazy świetnie działają i dziś

Sufitowe plafony utrzymane w modernistycznej stylistyce

Ciekawe, czy w latach 30. było to ulubione miejsce modzieży?

Wąskie nadwozie nie pozwoliło na uzyskanie szerszego przejścia

Podczas jazdy kierownica pracuje lekko. Znacznie gorzej jest na postoju

Sześciocylindrowy silnik wysokoprężny, mimo niezbyt imponującej mocy (55KM), całkiem nieźle daje sobie radę z napędem autobusu

Duże koła całkiem nieźle radzą sobie z nierównościami i brukowanymi nawierzchniami. Większe bagaże przewożono na dachu

EUROPEJSKI TYDZIEŃ RÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU

16-22 WRZEŚNIA 2018

22 września 2018 r. – Europejski Dzień bez Samochodu

Każdy właściciel lub współwłaściciel samochodu osobowego, legitymujący się ważnym dowodem rejestracyjnym, będzie mógł skorzystać z bezpłatnych przejazdów autobusami, tramwajami, trolejbusami oraz pociągami SKM (w tym na linii PKM) i PR

Ponadto zapraszamy do skorzystania z bezpłatnych przejazdów liniami:

01 – linia obsługiwana zabytkowymi tramwajami na trasie:
Gdańsk Oliwa – Jelitkowo

101 – linia obsługiwana autobusami na trasie:
Gdańsk – Gdynia. Na pasażerów czeka słodki poczęstunek i upominki

201 – linia obsługiwana trolejbusem z napędem bateryjnym na trasie:
Gdynia Dworzec Gł. PKP – Skwer Kościuszki

301 – linia obsługiwana zabytkowym trolejbusem na trasie:
Gdynia Dworzec Gł. PKP – Plac Kaszubski

401 – linia obsługiwana zabytkowym autobusem Krupp LD 2,5H z 1938 r. na trasie:
Sopot Reja – Sopot PKP

więcej szczegółów na
www.mzkzg.org

mzkzg.org

#mobilityweek

